

Jazz Special

KATHRINE WINDFELD

LIVE ROYNERIS

OLE STRENNBERG

MARLEENIG

HEINE HANSEN

JON BALKE

LEE RITENDUB

CHARLIE PARKER

BRYAN CARTER

TOMASZ DĄBROWSKI

JAZZ IERIMILITERATUREN

DE SIDSTE KØR

HORTER I SCENERNE

MASSEKJEANMELDELSER

NR. 150 APRIL - MAJ - JUNI 2016
DKK 65 / EUR 9

WIND

*Pianisten, komponisten, arrangøren
Kathrine Windfeld har med sit bigband
blæst anmeldere og publikum omkuld.*

Tekst: Birger Thøgersen

Foto: Claus Peuckert

Kathrine Windfeld var i tvivl. Skulle hun præsentere sit projekt som et *Orchestra* eller et *Big Band*? Svaret skulle vise sig at ligge lige for.

—Et *orchestra* forbinder jeg med noget autonomt. Det kan bestå af to violiner, en gulvbas og ti banjoer. Det kan bestå af hvad som helst. Siger man bigband, siger man noget om instrumenteringen. Man ser besætningen for sig: Saxgruppen, trombonerne, trompeterne og rytmegruppen, lyder det fra den nu 31-årige Kathrine Windfeld.

Så de i alt 15 unge musikere – der med hende som initiativtager, leder, komponist og arrangør mødtes til den første prøve en dag i januar 2014 i et lånt lokale på Rytmask Musikkonservatorium i København – måtte ende med at hedde Kathrine Windfeld Big Band.

Og hvilket band. Flere har haft svært ved at skjule deres forbløffelse. Ordet mesterligt dukkede op i anmeldelserne af gruppens debut-udgivelse *AIRCRAFT*, der udkom i slutningen af i fjor. Som anmelder Kjeld Frandsen skrev i Berlingske Tidende, så møder man her en flok grønne talenter, som i den grad gør jazzen til en fremtidssikret størrelse. Selv siger Kathrine Windfeld:

—Jeg distancerer mig ikke fra bigband-traditionen. Jeg prøver snarere at udvide og forny den. Det er som at renovere et hus. Rammerne er der, dem kan man bygge videre og give et nutidigt bud på. Og i det ligger der for mig et forsøg på at bevæge musikken væk fra det uforpligtende. Musikerne skal ikke sidde og hygge sig. Jeg vil ikke skabe baggrundsmusik.

Med i bagagen har Kathrine Windfeldt trompetisten, orkesterlederen og arrangøren, nu afdøde Thad Jones, der som bekendt i sin tid satte sit hæderfulde præg på DR Big Band. Det var dengang. Med på fornemste hyldeplads er tillige bassisten Dave Holland og hans bigband og en musiker som saxofonisten Julian "Cannonball" Adderley.

—Jeg har undervejs studeret Thad Jones og hans saxkor. Hvordan han voicer gruppen. Jeg har lyttet til hans klange og måde at arrangere på. Den har tit noget krasbørstigt over sig, og det dyrker jeg gerne. Noget af min harmoniske inspiration har jeg nok fra ham, men jeg har også

været stærkt optaget af hans improvisation og rytme. Hans melodier er megafede og hans rytmiske kompleksitet fascinerende. Han dyrker de skæve taktarter og spidsfindigheder, der bliver vendt og drejet og bearbejdet. Man kan sige, at jeg har hentet det vertikale hos Dave Holland og det horisontale hos Thad Jones. Det er vist meget præcist.

—Jeg er optaget af det komplekse. Ikke for kompleksitetens egen skyld, men fordi musikken skal have mange lag. Den skal rumme noget, man kan vende tilbage til. Jeg har en forkærlighed for det nuancerede. Musikken skal være som et stort træ, der har mange forgreninger og forsiringer, men samtidig fremstår som et klart billede. Det skal have en stor, forkromet sammenhæng. Jeg skriver let tilgængelige melodier, men omkring dem kan der så ske en hel masse. Jeg blev glad, da en lytter engang karakteriserede min musik som både fysisk og intelligent.

—"Cannonball" Adderley? Jeg er betaget af en musiker af hans type og attitude, for her kommer han og *kapow*. Han står ikke og fedter med tingene, men brænder igennem med sit tonesprog og sine fraseringer. Det må gerne være lidt grimt, bare det er skarpt.

Gang i den

Der blev spillet og sunget både fællessang og flerstemmigt i Kathrine Windfeldts hjem i Svendborg. Hun kommer fra det, man gerne kalder et kreativt miljø, hvor både nysgerrighed, lidenskab, engagement og talent blev stimuleret. Der var masser af musik og ikke kun i den klassiske udgave, som forældrene dyrkede og dyrker som eksempelvis korsangere. Phil Collins, The Beatles og Michael Learns To Rock var også i omdrejninger, og i datterens udlægning var det hele overmåde fornøjeligt og inspirerende.

—Jeg tegnede og malede og spillede teater. Jeg brændte for mange ting og var også rimeligt god til det meste, men fandt ud af, at jeg måtte prioritere. Der var ikke timer nok til alt.

—Billedkunst var for stillestående. Det var for statisk at stå for sig selv for så siden at udstille resultatet på et galleri. Jeg tænker socialt, så valget måtte falde på musikken.

—Min mor, min møder og min mormor spillede alle klaver. Jeg havde rollemodeller, men de var alle nodebundne. På en eller anden måde kopierede de. Det gad jeg ikke. Der var egentlig ikke noget, der blev udlagt som rigtigt eller forkert, men jeg ville selv finde på. Jeg ville lege, og jeg var ved at gå død i den klassiske udgave med en klaverværter, som stiller et nodeark op, og så tager vi den derfra. Jeg var mere sprælsk, og heldigvis er der også undervisere, som siger: Ok, nu synger vi en strofe, og så prøver vi at bruge ørerne.

—Der gik et stykke tid, før jeg endte i jazzen, men det handler nok om legesygen og det at finde på ud fra nogle komponenter, der ikke er givet på forhånd. Det har noget at gøre med pulsen. Med det vilde og usikre. Med det at skabe noget spontant og stole på at der kan ske noget i nuet. Et bigband arbejder selvsagt inden for visse rammer, og soloerne kan være lagt til rette med akkordforløb og så videre, men jeg giver i høj grad plads til det improvisatoriske element. Og så er jeg i øvrigt i lige så høj grad musiker og pianist som bigband-leder. Nu er det blot den sidste rolle, der for tiden fokuseres på.

—Jeg er fascineret af rytmer og klange. Af at orkestrere. Hvordan skriver man en modstemme, der selv har liv og bevæ-

gelse og ikke blot fungerer som akkompagnement? Det er nogle af de knager, jeg hænger mine ting op på, men jeg brænder lige så meget for mit virke som pianist. Det er egentlig det, jeg primært begyndte som, og det er noget, jeg er dybt afhængig af, og som jeg gerne vil dyrke.

Det har Kathrine Windfeld gjort under eget navn i kvartet- og sekstet-sammenhæng, og rystede knæene under hende, raslede det ikke op gennem hendes spil, når hun som yngre jævnligt opsøgte jamsession-scenen i La Fontaine i København.

Fra hun var 20 til 25, lagde gruppen Gespenst beslag på hendes aktive, musikalske opmærksomhed med en form, hun selv har kaldt for Balkan-jazz. Den kunne flere år i træk høres under Copenhagen Jazz Festival. Kathrine Windfeld fik et afsæt ind i jazz. Der var basis for navigationer udi komplekse rytmiske mønstre og kompositioner.

—Jeg tænkte ikke, at jeg skulle være jazzmusiker. Musikken var som sagt lidt Balkan-agtig, der var lidt pop og noget *diddelidut*, men når man er ung, spekulerer man ikke så meget over genrer. Vi spillede skæve taktarter og brutale baslinjer, det var ret humoristisk, og jeg skrev en del af musikken. Der var en vældig energi i gruppen, og jeg elskede det. Måske var noget af det også for svært. Jeg har kæmpet og lidt afsavn med en fornemmelse af at Gespenst kunne være blevet til noget mere, hvis vi var blevet ved. Det gav mig en stor frustration. Jeg har altid været sindssygt ambitiøs. Jeg er en stræber og nok lidt elitær. Kvaliteten skal være i orden. Jeg kunne skrive fed musik, og måden jeg gjorde og gør det på er frygtløs, men dengang havde jeg nok ikke de nødvendige værktøjer.

En nedtur

Kathrine Windfeld søgte et par gange ind på Rytmisk Musik-konservatorium. Og blev afvist. Det var der acceptable grunde til, men forklar det til et ungt og stræbsomt gemyt som hendes.

—I dag kan jeg godt se, at jeg bare ikke var god nok, men jeg blev helt flad. Afvisningerne gav mig nogle triste år, for jeg havde behov for at vise at jeg altså kan noget. Jeg har humor, disciplin og noget på hjerte. Det skulle bare ud, og det var kvalmende at det ikke lige lod sig gøre.

Hun er hurtigsnakker og lattermild. Lister man hendes uddannelsesforløb op, fristes man til at kalde det flagrende. Musikvidenskabeligt Institut fik hendes lidt tilfældige ansøgning, for noget skulle ske efter de nedslående erfaringer med Rytme-kons, og hvorfor så ikke. Forløbet, så længe det varede, blev ikke lykkeligt.

—Jeg skrev mine egne ting for bigband og fik at vide, at det var kryptisk og syret. Det var bare på et niveau, de andre ikke fattede. Jeg fik ikke lov til at være elitær. Meget af det var eksperimenterende, men i stedet for at få en seriøs reaktion og et modspil, blev jeg holdt nede. Men jeg fandt også ud af at jeg var nødt til at lære mere af den musikalske grammatik, hvis jeg ville videre.

—Jeg var nødt til at sætte mig bedre ind i musikhistorien for at blive accepteret i jazzmiljøet. Samtidig gjorde det mig bedre til at udtrykke mig kompositorisk. Jeg måtte bide i det sure æble og få tingene lært. Jeg fik teorien og håndværket til at hænge sammen, og jeg har fundet en form, en skabelon, der er enormt rig og giver mig mange muligheder for at få kanaliseret mine

skøre ideer ud. Vildskaben kan sættes i system og formidles, jeg kan ikke klare det der magelighedsjazz, og i alle mine kompositioner og arrangementer er der investeret personlige følelser og oplevelser. De er skrevet med dyb tvivl, forelskelse, også den ulykkelige udgave, eufori. Jeg kan ikke komponere uden at have hele registeret i gang, og jeg kan huske, hvad der ligger bag hvert nummer.

Det forsømte indhentede hun i Sverige. Da hun ankom til musikkonservatoriet i Malmø, var hun så fortabt i det store orkestrets muligheder og glæden ved at blive blæst omkuld af lyd at hun forsøgte at samle et bigband. Velviljen var der, men forløbet blev lettere rodet og succesen behersket.

Så gik det bedre i anden omgang, da hun i 2014 efter at have fuldført konservatorieårene vendte tilbage til København. Hun netværkede og kendte nogen, som kendte nogen, og resultatet blev hendes *dream band* bestående af unge musikere fra Sverige, Norge og Danmark.

—Jeg kastede mig ud i det. Jeg anede dengang ikke, hvad en *lead-trompetist* var, men jeg fik samlet et hold af musikere, som jeg vidste var gode. Jeg begyndte at skrive til dem og lærte hen ad vejen deres forskellige kvaliteter at kende.

Spillestedet The Standard i København kunne fornemme at noget usædvanligt var på vej. Kathrine Windfeld Big Band blev fast mandags-orkester over et par sæsoner, og blandt gæstesolisterne var blandt andre en fornøjet guitarist Mike Stern.

Anmelderne var med på den begejstrede vogn, og det blev bemærket, at her hørte man ikke blot et nyt og mere end almindeligt kompetent bigband. I front stod oven i købet en yngre kvinde.

—Jeg ringer ikke til folk, hvis de ikke kan spille. Jeg er ikke aktiv på den feministiske front, hvis man kan tale om en sådan. Det interesserer mig egentlig ikke. Jeg er på en eller anden måde træt af, at pigerne skal tages ved hånden og nurses. Jeg har fan'ne gjort det hele selv. Jeg har grædt og slidt og kæmpet for det her, og det har indimellem været skide hårdt. Jeg nyder da, at jeg får lidt opmærksomhed og bliver belønnet, men jeg vil anerkendes, fordi jeg er dygtig. Jeg skaber musik, der er vedkommende, og det vil jeg gerne have kredit for, uden at mit køn skal blandes ind i det.

**—jeg har hentet
det vertikale hos
Dave Holland og
det horisontale
hos Thad Jones**

—Jeg har fået lukket af for mine frustrationer og vil bare have lov til at være kreativ. Jeg har et band, og det er skønt ikke længere at være 19, men have nået en alder, hvor jeg kan møde op med lidt ballast. Og det er i disse X-factor tider fedt at være med i et stort orkester, der skaber holdfølelse. Det er skønt at gå ud efter en god koncert og drikke et par øl sammen. Vi skaber et fællesskab. Vi kan gøre op med den der spelt-pænighed og dyrkelsen af det individualistiske og navlepilleriet. Brølet bliver større, når det kommer fra et bigband. Musik er for mig noget helt alvorligt, og der er brug for et orkester som mit.

En dyr sag

Jovist, men det koster. Når 15 professionelle musikere skal have tariffen, løber den samlede hyre op omkring 30.000 kroner og læg så det løse og mere eller mindre faste oveni. Det går ikke uden støtte, og den er kommet fra blandt andet Statens Kunstfond, Toneart, Koda, Komponistforeningen, Dansk Musikerforbund...

—Målet er ikke at have et job hver uge og hvor som helst. Det er ikke drømmen. Det er ikke succeskriteriet. Vi vil gerne spille på gode koncertsteder med et godt publikum, og jeg skal også have tid til at skrive.

Den 23. april får Kathrine Windfeld Big Band 45 minutter på scenen i en såkaldt showcase under årets JazzAhead-festival i Bremen. Initiativet kommer fra Jazz Danmark, men også her kæmper man med en økonomi, det med en invitation til et så stort orkester ikke er nemt at få bakset på plads. Men spille skal de.

—Vi kommer med nye ting, der bevæger sig væk fra bigbandlyden på AIRCRAFT. En del af repertoiret er det samme, men vi er 100 kilometer væk fra den plade.

Orkestret

Kathrine Windfeld Big Band blev dannet 2014 og samme år indspillede debut-CDen AIRCRAFT, på selskabet Gateway.

Trompeter: André Bak, Rolf Thøft Sørensen og Magnus Østeth.

Tromboner: Petter Hængsel, Mikkel Aagaard, Anders Malta.

Saxofoner: Jakob Lundbak, Oilly Wallace, Røald Elm Larsen, Ida Karlsson, Tøke Reines.

Rytmegruppe: Vitor Sandström (g), Henrik Holst Hansen (d), Johannes Vaht (b) og Kathrine Windfeld (p), som også har skrevet, arrangeret og dirigeret musikken.

Gæster på enkelte numre er trommeslageren Morten Lund og trompetisten Anders Bergcrantz.

Der er siden sket udskiftninger i besætningen. Blandt andre er Anders Malta trådt fra, ind er kommet Göran Abelli. Oilly Wallace er ude af saxgruppen. Ny er Jakub Wiecek.

Det skrev anmelderne

Mesterligt orkestreret og spillet. AIRCRAFT ... viser, hvilken frodig kreativitet, hun lægger for dagen, hvad angår både dynamik og klangfarve.

Jens Jørgen Gjedsted, Jazz Special.

Kathrine Windfeld har samlet en række purunge nordiske solister, og dem dirigerer hun i sine egne kompositioner udsat for smældende flotte arrangementer, der spænder fra det ekspressive til det byriske.

Christian Braad Thomsen, Weekendavisen.

Kathrine Windfeld kan alt som jazzkomponist og -arranger og fornyer bigbandet med et ungt hold, der spiller røven ud af bukserne.

Det er forfriskende, når en vital og tilsyneladende ustoppelig kraft som Kathrine Windfeld dukker op i det danske musikliv.

Per Rask Madsen, Information.

Gennem hele albummet er kapelmesterens eget klaver-spil en nydelse og vidner om en musikalsk alsidighed, der favner brede strøg med blokkakorder, forsigtige figurer og sejt swingende backing.

Jakob Bækgaard, Politiken.

...en flok grønne talenter, som i den grad gør jazz til en fremtidsikret størrelse.

Kjeld Frandsen, Berlingske Tidende. ■

Kathrine Windfeld Big Band spiller i Ridehuset i Århus 2015. Foto: Allan Højbohm

